

ZARZĄDZENIE Nr 196

WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO – SZEFA OBRONY CYWILNEJ WOJEWÓDZTWA z dnia 28 listopada 2003 roku.

W sprawie: realizacji zadań obronnych i obrony cywilnej w województwie w 2004r.

Na podstawie art. 18 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Z 2002 roku Nr 21 poz. 205 z późniejszymi zmianami), art. 15 pkt. 4 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 roku Nr 80 poz. 872 z późniejszymi zmianami), § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Obrony Narodowej z dnia 14 czerwca 2002 r. w sprawie poboru do służby wojskowej (Dz. U. Nr 97 poz. 878) oraz § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 roku w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz. U. Nr 96 poz. 850) zarządza się co następuje:

§ 1. Ustala się wytyczne Wojewody Warmińsko-Mazurskiego – Szefa Obrony Cywilnej Województwa do realizacji zadań obronnych, zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej, stanowiące załącznik Nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wprowadza się kalendarzowy plan działania w zakresie zarządzania kryzysowego, spraw obronnych i obrony cywilnej na terenie województwa, stanowiący załącznik Nr 2 do niniejszego zarządzenia.

§ 3. Zobowiązuje się kierowników jednostek wojewódzkiej administracji zespolonej, Panów Prezydentów Miasta: Olsztyna, Elbląga i Ełku, Panów Starostów, Panie / Panów Burmistrzów, Wójtów do ustalenia wytycznych i kalendarzowych planów dla podległych jednostek organizacyjnych oraz zakładów pracy działających na administrowanym terenie.

§ 4. Zrządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 roku.

Wojewoda Warmińsko-Mazurski

Stanisław Szatkowski

W Y T Y C Z N E

WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO – SZEFA OBRONY CYWILNEJ.

I. OCENA REALIZACJI ZADAŃ W 2003 ROKU.

Głównymi zadaniami w 2003 r. były w zakresie:

1. Spraw obronnych: „Określenie szczegółowych zadań operacyjnych dla wydziałów UW i wojewódzkiej administracji zespolonej oraz opracowanie szczegółowych kart realizacji tych zadań”.
2. Zarządzania kryzysowego: „Usprawnienie systemu zarządzania kryzysowego, obejmującego administrację rządową i samorządową, instytucji i podmiotów sektora publicznego, prywatnego a także obywateli”.
3. Obrony cywilnej: „Przygotowanie Szefów OC, formacji i infrastruktury do sprawnego rozwinięcia w sytuacji zagrożenia i wojny”.

Powyższe zadania realizowane były poprzez:

1. W zakresie spraw obronnych:
 - 1) Przesłanie numerów zadań operacyjnych oraz wzorów szczegółowych kart realizacji zadań operacyjnych do wydziałów UW i służb zespolonych oraz nadzór nad ich wykonaniem.
 - 2) Opracowanie projektu wykazu obiektów ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz ich szczególnej ochrony (obiekty II kategorii) i przesłanie go do MSWiA w celu konsultacji.
 - 3) Nadzór nad opracowaniem i aktualizacją dokumentacji obronnej na szczeblu wydziałów UW, służb zespolonych i samorządów.
 - 4) Udziału w regionalnym ćwiczeniu dowódczo-sztabowym pod kryptonimem „SŁONECZNY TOPAZ – 2003”, oraz w regionalnej grze obronnej „MAZURY – 2003”.
 - 5) Prowadzenie szkolenia obronnego z przedstawicielami wydziałów UW, służb zespolonych, oraz samorządów województwa.
 - 6) Przeprowadzenie szkolenia z pracownikami służb zdrowia z zakresu wykonywania zadań obronnych przez szpitale w czasie zagrożenia bezpieczeństwa i wojny.
 - 7) Dokonanie podziału środków finansowych na utrzymanie państwowych rezerw mobilizacyjnych i nadzór nad ich wykonywaniem.

- 8) Nadzór nad przeprowadzeniem rejestracji przedpoborowych oraz organizacją poboru do Sił Zbrojnych na terenie województwa.
 - 9) Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych organów administracji samorządowej województwa jako organ II instancji.
 - 10) Tworzenie bazy danych w ramach HNS.
2. W zakresie zarządzania kryzysowego:
- 1) Opracowanie i wydanie zarządzeń Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w sprawie:
 - powołania Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Zespołu Reagowania Kryzysowego;
 - ochrony przed powodzią na obszarze województwa;
 - zasad działania administracji rządowej i samorządowej, służb ratowniczych na wypadek wystąpienia zagrożeń bioterrorystycznych i chorób infekcyjnych wysoce zakaźnych na terenie województwa;
 - zasad działania administracji rządowej i samorządowej, służb ratowniczych w związku z wystąpieniem pryszczycy na terenie województwa (do ćwiczenia);
 - zwołanie Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Zespołu Reagowania Kryzysowego do udziału w Regionalnej Grze Obronnej „Mazury 2003”.
 - 2) Opracowanie i wydanie rozporządzeń Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w sprawie:
 - wprowadzenia zakazu pływania statkiem o napędzie mechanicznym w odległości mniejszej niż 100 metrów od granic kąpielisk zorganizowanych i prowizorycznych, przystani, portów oraz wypożyczalni sprzętu pływającego.
 - 3) Opracowanie porozumienia pomiędzy Janem Ryszardem Kurylczukiem – Wojewodą Pomorskim, a Stanisławem Leszkiem Szatkowskim – Wojewodą Warmińsko-Mazurskim, w sprawie współpracy w zakresie zapobiegania i usuwania skutków klęsk żywiołowych, jakie mogą powstać na obszarach obu województw.
 - 4) Uzgodnienie działań w sprawie:
 - współdziałania w reagowaniu kryzysowym w relacji Dyżurna Służba Operacyjna, WSzW Olsztyn i Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego;
 - zakresu współdziałania pomiędzy Szefem Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Olsztynie, a Wojewodą Warmińsko-Mazurskim.
 - 5) Obsługa zdarzeń kryzysowych występujących na terenie województwa, w tym:
 - a) doskonalenie procedur dotyczących zagrożeń:
 - bioterroryzmem;
 - pryszczycą;

- b) opracowanie dokumentacji i wniosków o pomoc rządową dla poszkodowanych w wyniku ulewnych deszczy, gradobicia oraz pożarów;
 - c) uczestniczenie w opracowaniu i opiniowaniu wniosków o dotacje rządowe na określone zadania w zakresie odbudowy infrastruktury po powodzi, nawałnicy huraganowych wiatrów;
 - d) prowadzenie całodobowych dyżurów, 6-10 kwietnia 2003 r. w związku z wystąpieniem zagrożenia powodziowego wprowadzonego na terenie miasta Elbląga i powiatu elbląskiego;
 - e) uczestniczenie w przeglądach urządzeń melioracyjnych i budowli wodnych (wiosna, jesień 2003) oraz opracowanie na ich podstawie analizy stanu technicznego ww. obiektów;
 - f) opracowanie wykazów obiektów i rejonów zgłoszonych przez powiaty do ochrony przez wojsko w czasie spływu lodów i wielkich wód powodziowych oraz sporządzenie zestawień przewidywanych potrzeb w skali województwa na użycie wojska w akcji noszącej znamiona klęski żywiołowej;
 - g) dokonanie aktualizacji planu ewakuacji na wypadek powodzi w oparciu o dane ze starostw powiatowych;
 - h) prowadzenie bieżącej rejestracji meldunków ze stanów wód i opracowanie prognoz o zagrożeniu powodziowym oraz przygotowanie komunikatów o zagrożeniach;
 - i) opracowanie projektu Regulaminu Organizacyjnego Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Zespołu Reagowania Kryzysowego;
 - j) sporządzenie i przesłanie do Ministerstwa Środowiska sprawozdania ze szkód i strat powodziowych oraz akcji przeciwpowodziowej za rok 2002.
- 6) Wytypowanie obiektów użyteczności publicznej szczególnie narażonych na działania terrorystyczne i ocena bezpieczeństwa ludzi w tych obiektach.
 - 7) Doskonalenie „Planu Operacyjnego Ochrony Przed Powodzią” i aktualizowanie „Wojewódzkiego Planu Reagowania Kryzysowego”.
 - 8) Prowadzenie ćwiczeń i szkoleń z udziałem zespołów reagowania kryzysowego szczebla rządowego i samorządowego z zakresu zarządzania kryzysowego.
 - 9) Współdziałanie ze strukturami zarządzania kryzysowego Obwodu Kaliningradzkiego w zakresie doskonalenia procedur likwidacji zagrożeń transgranicznych.
 - 10) Podejmowanie działań mających na celu zabezpieczenie bezdomnych w okresie zimowym.
 - 11) Prowadzenie ewidencji skutków zdarzeń niebezpiecznych zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu oraz nadzór nad procesem ich usuwania.

- 12) Opracowanie dokumentacji uzgodnionych tras uroczystości kościelnych na drogach publicznych.
 - 13) Wyznaczenie miejsc zwałowania śniegu z uwzględnieniem wymagań przeciwpowodziowych i ochrony środowiska.
 - 14) Remont i dostosowanie WCZK do potrzeb Wojewódzkiego Zespołu Reagowania Kryzysowego.
 - 15) Weryfikowanie stanu zaopatrzenia magazynów przeciwpowodziowych.
3. W zakresie obrony cywilnej:
- 1) Nadzór nad powiatowymi treningami systemu wykrywania i alarmowania.
 - 2) Opracowanie i aktualizację planów działania jednostek SWA na szczeblu powiatu, gminy i województwa.
 - 3) Prowadzenie miesięcznych treningów odbioru sygnałów w radiowej sieci ostrzegania.
 - 4) Uczestniczenie w treningach doskonalących znajomość procedur natowskich (norma ATP-45) w zakresie wykrywania, prognozowania i wymiany informacji w przypadku uderzeń Bronią Masowego Rażenia (BMR).
 - 5) Przeprowadzenie wojewódzkiego treningu SWA.
 - 6) Zorganizowanie i przeprowadzenie 4 dniowego kursu dla pracowników ds. obronnych i OC samorządów – 43 osoby.
 - 7) Przeprowadzenie dwóch 3 dniowych kursów dla burmistrzów / wójtów – szefów OC – 50 osób.
 - 8) Przeprowadzenie „Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o OC” (84 osoby) dla uczniów szkół ponadpodstawowych – 54 szkoły, 1024 uczniów.
 - 9) Przeprowadzenie konkursu rysunkowego na temat: „Tego można uniknąć”.
 - 10) Zorganizowanie i przeprowadzenie Wojewódzkiej Spartakiady Drużyn Sanitarnych OC – uczestniczyło w powiatach 325 ratowników a w województwie 50.
 - 11) Zorganizowanie instruktazowego ćwiczenia powiatowego dla starostów / prezydentów na bazie powiatu giżyckiego.
 - 12) Nadzorowanie szkolenia formacji OC w samorządach.
 - 13) Udział w ćwiczeniu międzywojewódzkim pk. „ŻUŁAWY 2003”.
 - 14) Udział w międzynarodowym seminarium i ćwiczeniu ratowniczym – organizowanym przez Starostę Kętrzyńskiego.
 - 15) Przeprowadzenie narady szkoleniowej z wszystkimi pracownikami samorządów ds. obronnych i OC.
 - 16) Przejęcie na potrzeby organizacji łączności przekaźnika w m. Łęcze.
 - 17) Przeprowadzenie inwentaryzacji sprzętu OC wg stanu na 31.12.2002 r.
 - 18) Opiniowanie planów zagospodarowania przestrzennego.

Komentarz:

Komentarz:

4) W zakresie finansowania.

Zrealizowanie oraz zamknięcie postępowania o zamówienie publiczne na realizację I etapu rozbudowy Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

5) W zakresie kontroli.

Przeprowadzono kontrole problemowe z realizacji zadań obronnych, zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej w następujących samorządach, instytucjach i zakładach pracy:

- powiat nidzicki – ocena dobra;
- powiat mrągowski – ocena bardzo dobra;
- powiat kętrzyński – ocena dobra;
- powiat bartoszycki – ocena dobra;
- Miasto Olsztyn – ocena bardzo dobra;
- Miasto Elbląg – ocena bardzo dobra;
- Kuratorium Oświaty – ocena bardzo dobra;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska – ocena bardzo dobra.

W 6 szpitalach realizacja zadań obronnych w tym utrzymanie państwowych rezerw mobilizacyjnych ocenione zostały na ocenę dobrą.

Do podstawowych niedociągnięć w realizacji zadań w 2003 roku należy zaliczyć:

- brak szkolenia obronnego na szczeblu samorządowym a w wydziałach UW i wojewódzkiej administracji zespolonej częsta zmiana osób prowadzących dokumentację obronną;
- brak bieżącej aktualizacji dokumentacji obronnej i OC;
- dyrektorzy szpitali, przekazane środki finansowe na utrzymanie rezerw w części przeznaczają na inne cele niż wskazane w umowach;
- niedostateczny udział większości gmin w finansowaniu zakupów niezbędnego sprzętu dla tworzonych formacji OC;
- nie realizowanie w pełnym wymiarze zadań określonych w § 4 pkt. 3 i 4 rozporządzenia RM z dnia 25.06 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa OCK, szefów OC województw, powiatów i gmin;
- nie uczestniczenie w wojewódzkich zawodach drużyn sanitarnych reprezentacji z następujących powiatów: bartoszyckiego, braniewskiego, działdowskiego, elbląskiego ziemskiego i miejskiego, elckiego, giżyckiego, gołdapskiego, lidzbarskiego, mrągowskiego, nowomiejskiego, oleckiego, piskiego, szczycieńskiego, węgorzewskiego;

- brak w części samorządów aktualnych kart ewidencyjno – informacyjnych budowli ochronnych, urządzeń specjalnych i awaryjnych ujęć wody;
- niepełne wykorzystanie możliwości nałożenia świadczeń rzeczowych na sprzęt specjalistyczny z zasobów miejscowych przydatny do usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof;
- niepełne wykonywanie zadań ustawowych przez część Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego;
- nie powołano zespołów reagowania i zespołów reagowania kryzysowego w następujących samorządach:
 - starostwach: działdowskim, elbląskim, iławskim;
 - miastach: Działdowo, Giżycko, Lubawa, Mrągowo, Kętrzyn, Nowe Miasto Lubawskie;
 - gminach: Działdowo, Hłowo Osada, Rybno, Płońnica, Lidzbark Welski, Giżycko, Miłki, Wydminy, Kruklanki, Lubawa, Iława, Mrągowo, Piecki, Sorkwity, Łukta, Pozezdrze, Rychliki, Elbląg, Godkowo, Dubeninki, Banie Mazurskie, Barciany, Kiwity, Lubomino, Biskupiec Pomorski, Kowale Oleckie, Świętajno, Wieliczki, Dzwierzuty, Prostki;
 - miast i gmin: Ryn, Susz, Zalewo, Mikołajki, Pisz, Ruciane Nida, Pasłęk, Gołdap, Orneta, Olecko.

Na wyróżnienie zasługuje realizacja zadań obronnych i obrony cywilnej w następujących samorządach:

- starostwach: mrągowym, giżyckim, nowomiejskim, szczycieńskim;
- miastach: Olsztyn, Elbląg, Bartoszyce, Giżycko, Mrągowo;
- miastach i gminach: Mikołajki, Reszel, Korsze;
- gminach: Górowo Iławeckie, Mrągowo;
- instytucjach i zakładach pracy: W-M Kurator Oświaty, Chłodnia Olsztyn Sp. z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania w Elblągu, Elbląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji.

II. CEL I ZAMIAR DZIAŁANIA.

A/ Celem działania w 2004 r. jest:

1. W zakresie zadań obronnych:

Przygotowanie planów i dokumentów obronnych na podstawie, których możliwe będzie sprawne wykonywanie zadań w razie podwyższenia gotowości obronnej państwa.

2. W zakresie zarządzania kryzysowego:

Osiągnięcie zgodności zarządzania w sytuacjach zagrożenia w skrajnie ograniczonym czasie na szczeblu rządowym i samorządowym.

3. W zakresie obrony cywilnej:

Utrzymanie gotowości elementów obrony cywilnej do realizacji zadań zgodnie z opracowanymi planami OC.

B/ Zamiar działania:

1. W zakresie zadań obronnych:

Szkolenie osób funkcyjnych w wydziałach UW, wojewódzkiej administracji zespolonej i samorządach w zakresie opracowania dokumentacji obronnej oraz praktycznym działaniu podczas osiągania wyższych stanów gotowości obronnej państwa.

2. W zakresie zarządzania kryzysowego:

Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego przez skupienie głównego wysiłku na realizacji procedur chroniących obywateli, podmioty sektora publicznego, prywatnego, instytucje oraz administrację rządową i samorządową.

3. W zakresie obrony cywilnej:

Przystosowanie planów obrony cywilnej do obowiązujących aktów prawnych oraz przygotowanie formacji OC do realizacji przypisanych im zadań.

III. NAJWAŻNIEJSZE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE:

1. Zadań obronnych:

- 1) Przeprowadzić ćwiczenie instruktażowo-pokazowe akcji kurierskiej i działania służby „stałego dyżuru” na terenie powiatu dla merytorycznych pracowników samorządów.
- 2) Opracować i uzgodnić plany szczególnej ochrony obiektów II kategorii.
- 3) Przeprowadzić prace adaptacyjne do przystosowania obiektu na Zapasowe Stanowisko Kierowania Wojewody.

- 4) Przeprowadzić szkolenie z kierownictwem szpitali z zakresu zadań obronnych oraz pokaz reagowania na zagrożenia terrorystyczne.
- 5) Nadzorować prowadzenie poboru na terenie województwa.
- 6) Aktualizować bazę danych w zakresie HNS.

2. Zarządzania kryzysowego:

- 1) Zrekonstruować plany reagowania i reagowania kryzysowego.
- 2) Powołać pozostałe zespoły reagowania.
- 3) Powołać w wybranych instytucjach zespoły kryzysowe.
- 4) Zapewnić sprawne funkcjonowanie Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego.
- 5) Zakończyć II etap rozbudowy Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.
- 6) Przygotować awaryjne, ruchome centrum kierowania.

3. Obrony cywilnej:

- 1) Dostosować plany obrony cywilnej do obowiązujących aktów prawnych i niniejszych wytycznych:
 - istniejące Zespoły Kierowania Obroną Cywilną przemianować w województwie na Wojewódzki Zespół Reagowania Kryzysowego, w powiecie na Powiatowy Zespół Reagowania Kryzysowego, w gminie / mieście na Gminny / Miejski Zespół Reagowania, w instytucji /zakładzie/ na Zespół Kryzysowy,
 - jednostki organizacyjne OC na formacje OC,
 - wymienić zestawy zadań na zadania ujęte w planach operacyjnego funkcjonowania, dotyczące realizacji zadań obrony cywilnej,
 - inne - w tym czasie zmieniające się.
- 2) Systematycznie realizować kalendarzowy plan przedsięwzięć na 2004 rok w zakresie szkolenia.
- 3) Zintegrować system i doskonalić działanie Wojewódzkiego Ośrodka Analizy Danych i Alarmowania (WOADA) w czasie powiatowych treningów Systemu Wykrywania i Alarmowania.
- 4) Zintensyfikować i dostosować działanie Powiatowych Ośrodków Analizy Danych i Alarmowania (POADA) oraz drużyn wykrywania i alarmowania do aktualnych potrzeb i zadań OC, szczególnie w zakresie opracowywania i dystrybucji informacji o zagrożeniu NBC zgodnie z dokumentem normalizacyjnym NATO (norma ATP-45).
- 5) Zapewnić wysoki poziom funkcjonowania powiatowego systemu łączności kierowania, ostrzegania i alarmowania.

- 6) W szkoleniu kadry kierowniczej eksponować tematykę antyterrorystyczną.
 - 7) Systematycznie prowadzić weryfikację członków formacji oraz sprawdzać ich gotowość do realizacji zadań.
 - 8) Uczestniczyć w prowadzonych zawodach o tematyce OC (olimpiady, spartakiady, konkursy itp.).
 - 9) Dokonać zabezpieczenia istniejących ujęć wody przed skażeniem.
 - 10) Tworzyć bazy danych na podstawie uaktualnionych ewidencji budowli ochronnych, urzędzeń specjalnych i awaryjnych ujęć wody.
 - 11) Wytypować istniejące obiekty mogące służyć jako zbiorowe miejsca ukrycia dla ludności.
4. W zakresie finansowania.
- 1) Prowadzić postępowania o zamówienia publiczne na realizowane zakupy zgodnie z ustawą.
 - 2) Realizować wydatki finansowe zgodnie z limitami oraz planem.
5. W zakresie kontroli:
- 1) Działalność kontrolną realizować zgodnie z Zarządzeniem Nr 106 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego – Szefa OC Województwa z dn. 11.06.2003 r. w sprawie prowadzenia kontroli.....
 - 2) W czasie kontroli zwrócić szczególną uwagę na realizację Rozporządzenia RM z dn. 25.06. 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa OCK, szefów OC województw, powiatów i gmin.
6. W zakresie kontaktów zagranicznych.
- 1) W ramach dotychczasowych ustaleń realizować uzgodnione współdziałanie z kierownictwem OC Obwodu Kaliningradzkiego, skupiając wysiłek na podpisaniu „Porozumienia pomiędzy Administracją Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej, a Wojewodą Warmińsko-Mazurskim o współpracy w dziedzinie zapobiegania sytuacjom nadzwyczajnym o charakterze naturalnym i technicznym oraz ich likwidacji”.
 - 2) Przeprowadzić konferencję międzynarodową z udziałem przedstawicieli Litwy i Obwodu Kaliningradzkiego nt. „Zagrożenie od TSP w strefie nadgranicznej”.

7. Zadania dla wydziałów UW oraz wojewódzkiej administracji zespolonej:
- 1) W zakresie zarządzania kryzysowego:
 - zgłaszać zmiany do wojewódzkiego planu reagowania i planu bezpośredniej ochrony przed powodzią zgodnie z posiadanymi kompetencjami;
 - opracować funkcjonalne plany reagowania i sprawdzać ich skuteczność;
 - doskonalić specjalistyczne bazy danych na potrzeby funkcjonowania Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Zespołu Reagowania Kryzysowego.
 - 2) W zakresie obrony cywilnej:
 - uaktualnić dokumentację do realizacji zadań OC;
 - przeprowadzić szkolenie pracowników w zakresie działań antyterrorystycznych;
 - raz w roku prowadzić szkolenie praktyczne w ramach powszechnej samoobrony /ewakuację/.
 - 3) W zakresie spraw obronnych:
 - dokonać aktualizacji regulaminu organizacyjnego na czas „W”;
 - opracować karty szczegółowej realizacji zadań operacyjnych;
 - przeszkolić pracowników z zakresu spraw obronnych.